

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 42/07-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. apríla 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. P., T., zastúpeného advokátom JUDr. P. Č., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 2, čl. 3, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície v T. sp. zn. ČVS: ORP-400/OVK-TV-04 zo 16. júna 2005 a uznesením Okresnej prokuratúry v T. č. k. 1 Pv 288/04 zo 7. júla 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. P. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. septembra 2005 doručená sťažnosť Ľ. P., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. Č., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 2, čl. 3, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej

polície v T. (ďalej len „vyšetrovateľ“) vo veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-400/OVK-TV-04 (v ktorej napadol uznesenie vyšetrovateľa zo 16. júna 2005 o zastavení trestného stíhania vo veci), ako aj postupom prokurátora Okresnej prokuratúry v T. (ďalej len „prokurátor“) vo veci vedenej pod č. k. 1 Pv 288/04 (v ktorej prokurátor uznesením zo 7. júla 2005 zamietol ako nedôvodnú sťažnosť sťažovateľa a jeho matky proti označenému uzneseniu sťažovateľa).

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal *„sťažnosť o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 2, 3, 13, 14 Európskeho dohovoru o ľudských právach vo veci vedenej na Okresnom úrade justičnej polície v T. pod číslom ČVS: ORP-400/OVK-TV-04 a na Okresnej prokuratúre v T. č. k. 1 Pv 288/04“* na ďalšie konanie. Navrhol, aby ústavný súd vydal nasledovný nález:

„1. Ústavný súd SR vyslovuje, že postupom Okresného úradu justičnej polície v T. v konaní ČVS: ORP-400/OVK-TV-04 a uznesením Okresnej prokuratúry v T. č. k. 1 Pv 288/04 boli porušené nasledovné základné práva a slobody:

Právo na ochranu zdravia a právo na život podľa čl. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach zo dňa 4. 11. 1950

Právo na nemožnosť ponížujúceho zaobchádzania podľa čl. 3 Európskeho Dohovoru o ľudských právach zo dňa 4. 11. 1950 v znení protokolov č. 3, 5 a 8 dojednaný v Ríme 4. novembra 1950 (Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.)

Právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Európskeho dohovoru o ľudských právach zo dňa 4. 11. 1950

Právo na zabezpečenie užívania práv a slobôd priznaných Dohovorom bez diskriminácie založenej na dôvode iného postavenia podľa čl. 14 Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo dňa 4. 11. 1950

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje vyššie uvedené uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v T. a Okresnej prokuratúry v T., vracia im vyššie uvedenú vec na ďalšie konanie a zakazuje Okresnému úradu justičnej polície v T. v konaní pod č. ČVS: ORP-

400/OVK-TV-04 a Okresnej prokuratúre v T. v konaní pod č. 1 Pv 288/04 pokračovať v porušovaní už vyššie uvedených základných práv a slobôd podľa právneho názoru Ústavného súdu SR.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 56 ods. 3 písm. a) zák. NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení Ústavný súd prikazuje Okresnému úradu justičnej polície v T. v konaní ČVS: ORP-400/OVK-TV-04, aby vo veci konal podľa zákona číslo 141/1961 o trestnom konaní súdnom.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk,- (slovom tristotisíc korún slovenských).“

Zo zdôvodnenia sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že „vyššie uvedenými uzneseniami“ je uznesenie vyšetrovateľa zo 16. júna 2005 a uznesenie prokurátora zo 7. júla 2005.

II.

1. V predmetnej veci už ústavný súd rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 50/05-16 z 23. marca 2005, keď sťažovateľovu sťažnosť z 31. decembra 2004 odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť. V tomto prípade sťažovateľ namietal porušenie označených práv zaručených dohovorom v predmetnom konaní ukončenom uznesením vyšetrovateľa a zastavením trestného stíhania z 22. októbra 2004 a uznesením prokurátora z 11. novembra 2004 o zamietnutí sťažovateľovej sťažnosti proti tomuto uzneseniu vyšetrovateľa. Ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že vyšetrovateľ začal uznesením z 11. marca 2005 vo veci opätovne trestné stíhanie „*To znamená, že bude pokračovať ďalšie vyšetrovanie okolností úmrtia nebohého. Tým sa dosiahol stav, ktorý chcel sťažovateľ podanou sťažnosťou docieľiť.*“

2. Keďže skutkový základ posudzovanej trestnej veci bol náležite oboznámený už v citovanom rozhodnutí ústavného súdu z 23. marca 2005, ústavný súd nepovažoval za účelné a dôvodné zaoberať sa jeho podrobným reprodukováním aj v rámci odôvodnenia tohto svojho rozhodnutia, a za postačujúce z hľadiska svojich právnych záverov považoval len informatívne oboznámenie postupu orgánov činných v trestnom konaní po opätovnom začatí trestného stíhania vo veci, t. j. po 11. marci 2005 a odôvodnenie ich rozhodnutí.

3. Trestné stíhanie bolo opätovne začaté z dôvodu vrátenia predmetnej trestnej veci Okresnou prokuratúrou v T. (ďalej len „prokuratúra“) vyšetrovateľovi „*za účelom doplnenia celej veci a vykonania ďalších procesných úkonov*“. Boli vypočutí svedkovia nájdenia nebohého R. P. a príslušníci Okresného riaditeľstva Policajného zboru v T. (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) k okolnostiam hľadania nebohého boli vypočutí znalci z Ústavu súdneho lekárstva v M. a bola vyžiadaná správa zo Slovenského hydrometeorologického ústavu. Na základe výsledkov vykonaného doplňujúceho dokazovania vyšetrovateľ predmetnú vec skutkovo a právne uzavrel tak, že: „*Vzhľadom na vyššie zistené skutočnosti, ktoré boli zistené v priebehu vyšetrovania, po zhodnotení dôkaznej situácie a zisteného skutkového stavu vyplynulo, že v danom prípade nedošlo k naplneniu znakov skutkovej podstaty žiadneho trestného činu...*“ a z uvedeného dôvodu trestné stíhanie v predmetnej veci uznesením zo 16. júna 2005 zastavil.

Proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania podal sťažnosť splnomocnenec matky a brata nebohého, v ktorej vyslovil nesúhlas s rozhodnutím vyšetrovateľa.

Splnomocnenec poukázal na „...*nesprávne závery vyšetrovateľa o stanovení času smrti nebohého R. P., ktorý podľa neho nezodpovedá záverom znaleckého posudku a ďalej poukazuje na tú skutočnosť, že vyšetrovateľ sa nezaoberal tým, kde sa nachádzalo telo nebohého v čase od pravdepodobného dátumu smrti, t. j. 24. 2. 2004 do momentu, kedy sa telo dostalo do vody, pričom v tejto súvislosti nevypočul všetkých občanov, ktorí boli*

zadržaní v poli po policajnom zásahu, ako aj príslušníkov zakročujúcich policajných jednotiek“.

Splnomocnenec ďalej spochybňoval „...konštatovanie vyšetrovateľa, že smrť nebohého pravdepodobne nemá súvis s rómskymi nepokojmi z 24. 2. 2004, pričom poukazuje na výpoveď svedkov L. P. a A. K., ktorí videli nebohého naposledy 24. 2. 2004, keď spoločne utekali pred policajtami“.

Prokurátor na základe uvedenej sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie a konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom zistil, že sťažnosť splnomocnenca „z 1. júla 2005 je neodôvodnená“.

Prokurátor konštatoval „...že rozhodnutie vyšetrovateľa je vecne správne a zákonné, pretože na základe vykonaného rozsiahleho vyšetrovania nebolo preukázané, že predmetný skutok je trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 Tr. zákona, prípadne iným trestným činom“. Svoj záver prokurátor odôvodnil najmä tým, že: „Zo znaleckého posudku podaného znaleckým ustavom na č. l. 92 – 93 spisu je jasné, že „telo nebohého R. P. sa nachádzalo vo vode po dobu cca 3 – 6 dní pred dňom jeho nález (7. 3. 2004). Nakoľko diagnóza udusenía utopením na základe vykonanej súdnej pitvy je nespochybniteľná, k smrti R. P. došlo taktiež cca 3 – 6 dní pred dňom jeho nález (7. 3. 2004).

Z uvedeného je zrejmé, že nebohý R. P. sa ešte po policajnej akcii z 24. 2. 2004 musel zdržať na nejakom neznámom mieste a z nejakých neznámych dôvodov po dobu niekoľkých dní až do dňa predpokladanej smrti, pričom tieto skutočnosti už nie je možné napriek vykonanému šetreniu v tomto smere a vzhľadom na odstup času objektivizovať, čo je zrejmé aj zo spisového materiálu na č. l. 169 – 171 a inde, kde je zrejmé, že po možnom pobyte nebohého v kritickom čase bolo neúspešne pátranie (...)

Z uvedených dôvodov preto závery vyšetrovateľa o pravdepodobnej dobe úmrtia nebohého, ako aj o pravdepodobnom nesúvisе jeho smrti s nepokojmi rómov z 24. 2. 2004,

majú oporu vo výsledkoch vykonaného vyšetrovania, ako aj nespochybniteľná skutočnosť, že na smrti nebohého R. P. nenesie vinu iná osoba“.

Na základe týchto skutočností prokurátor uznesením zo 7. júla 2005 sťažnosť splnomocnenca proti uzneseniu vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania zamietol.

5. Keďže sťažovateľ v sťažnosti neuviedol (a ani z písomností pripojených ku sťažnosti to nevyplývalo), či využil pred podaním sťažnosti ústavnému súdu iné, všeobecne záväznými predpismi upravené možnosti na dosiahnutie nápravy ním tvrdeného protiprávneho stavu, ústavný súd zisťoval stav konania v predmetnej trestnej veci, vedenej okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-400/OVK-TV-04. Ústavnému súdu bolo oznámené, že v predmetnom vyšetrovacom spise sa nenachádzajú žiadne písomnosti, ktoré by preukazovali domáhanie sa eventuálnej nápravy postupom stanoveným v 4. časti, v prvom oddiele (vybavovanie podnetov) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej a druhej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa „na ochranu zdravia a práva na život podľa čl. 2“, práva „na nemožnosť ponižujúceho zaobchádzania podľa čl. 3“, práva „na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13“ a práva „na zabezpečenie užívania práva slobôd priznaných Dohovorom bez diskriminácie založenej na dôvode iného postavenia podľa čl. 14“ dohovoru uznesením vyšetrovateľa

okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-40/OVK-TV-04 zo 16. júna 2005 a uznesením prokurátora prokuratúry č. k. 1 Pv 288/04 zo 7. júla 2005 (resp. postupom menovaných štátnych orgánov v označených konaniach).

V zmysle § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány. Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa právneho názoru ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (mutatis mutandis IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03). Podnet (opakovaný podnet) zakladá povinnosť prokurátora aj nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Použitie týchto právnych prostriedkov je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05). Zo sťažnosti nevyplýva, že sťažovateľ podal podnet podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre na preskúmanie zákonnosti postupu okresnej prokuratúry pri vybavovaní jeho sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa. Okrem toho sťažovateľ, ktorý je zastúpený advokátom, neuviedol žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala ospravedlnenie nevyužitia všetkých právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Sťažovateľ nie je oprávnený vyberať si orgán verejnej moci, ktorý mu má poskytnúť ochranu označených porušení základných práv. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ, ak sa domnieva, že označené orgány činné v trestnom konaní porušili jeho (ním označené) základné práva, nevyužil (hoci mohol a mal využiť) tie

právne prostriedky, ktoré mu zákon účinne poskytuje na ochranu jeho práv voči rozhodnutiam ním označených orgánov činných v trestnom konaní. Až po ich vyčerpaní by mohla prípadne vzniknúť, ak by boli splnené aj ostatné ústavné a zákonné predpoklady, právomoc ústavného súdu (princíp subsidiarity).

Vychádzajúc z týchto právnych názorov a skutkového stavu ústavný súd odmietol sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci už po predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2007